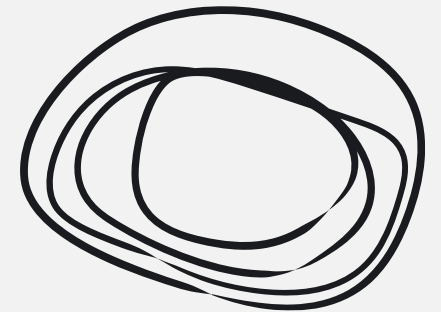

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2027-2029

Sisällys

- Johdanto
- Lait lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman taustalla
- Kunnan ja hyvinvointialueen tuottamat lapsiperheitä koskevat palvelut ja toiminnot
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila Orimattilassa – kouluterveyskysely 2025
- Orimattilan ilmiötiedonkeruun 12/2025-1/2026 lapsia ja nuoria koskevat ilmiöt kuntalaisilta ja asiantuntijoilta
- Lasten ja nuorten suunnitelman taustalla: Päijät-Hämeen hyte-kärjet ja Orimattilan kaupungin strategia
- Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2027-2029 (tavoitetaulukot)

Johdanto

Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulain mukainen asiakirja, joka ohjaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä Orimattilassa yhteistyössä kunnan ja eri toimijoiden kesken. Suunnitelma kytkeytyy ehkäisevän työn suunnitelmaan ja laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, jotka kaikki täydentävät toisiaan.

Suunnitelma perustuu Päijät-Hämeen alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan (2026–2029) sekä Neljän tuulen malliin, jossa huomioidaan mielenterveys, päihteet, lähisuhdeväkivalta ja ongelmapelaaminen. Sen taustalla on vuonna 2025 kerätty ilmiötieto asukkailta ja asiantuntijoilta.

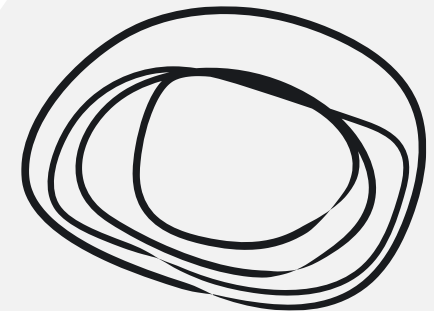
Tämän tiedon pohjalta on määritelty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit hyte-kärkien mukaisesti. Lisäksi suunnitelmassa on huomioitu opiskeluhuollon tavoitteet lukuvuosille 2026–2028, joita ovat turvallinen koulupäivä ja arjen aktiivisuuden lisääminen.

Suunnitelmaa päivitetään vuosittain vastaamaan ajankohtaisia tarpeita, ja sen toteuttaminen edellyttää monialaista yhteistyötä yli toimialarajojen.

Lait lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman taustalla

- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Terveystieteidenhuoltolaki (1326/2010)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- Perusopetuslaki (628/1998)
- Nuorisolaki (1285/2016)

Kunnan ja hyvinvointialueen tuottamat lapsiperheitä koskevat palvelut ja toiminnot

LIIKUNTAPALVELUT

YHDISTYKSET, JÄRJESTÖT, SÄÄTIÖT

KULTTUURI

SEURAKUNNAT

KIRJASTO

NUORISOTYÖ

KOULU JA OPPILAITOKSET

OPISKELUHUOLTOPALVELUT

VARHAISKASVATUS
JA ESIOPETUS

ennaltaehkäisevät palvelut

LASTENSUOJELU

ERIKOISSAIRAANHOITO

SOSIAALIHUOLTOLAIN
MUKAISET PALVELUT

< tuki

KASVATUS- JA PERHENEUVONTA

MIELENTERVEYS- JA
PÄIHDEPALVELUT

ÄITIYS- JA
LASTENNEUVOLA

TERVEYSPALVELUT

VAMMAISPALVELUT

LISÄTIETOA:

<https://www.suomi.fi/kansalaiselle>

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila Orimattilassa - kouluterveyskysely 2025

- Koulukiusaamisen lisääntyminen näkyy ilmiönä kaikilla vastanneilla kouluasteilla 4.-5. luokalta lukioon.
- Kouluruoka on Orimattilassa nuorten kovasti arvostama ja hyvänä pitämä asia. Kouluruokailuun osallistumista voidaan vielä kehittää.
- Kouluiinnostus on lisääntynyt mutta samalla myös oppimisen vaikeudet ovat lisääntyneet. Lisäksi on havaittu puutteita opiskelutaidoissa ja lisääntyntä koulu-uupumusta.
- Lasten ja nuorten liikkumiseen koulussa ja vapaa-ajalla tulee kiinnittää huomiota.
- Nikotiinituotteiden käyttö lisääntyy.
- Nuorten raittius lisääntyy.

Orimattilan ilmiötiedonkeruun 12/2025-1/2026 lapsia ja nuoria koskevat ilmiöt kuntalaisilta ja asiantuntijoilta

- Kiusaamista havaitaan ja siihen toivotaan tehokkaampaa tunnistamista ja puuttumista. Myös kiusaamistoimien seuranta tulisi kehittää.
- Perusopetuksen ja toisen asteen opintojen nivelvaiheessa tunnistetaan haasteita.
- Lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaidot kaipaavat vahvistusta.
- Oikea-aikainen apu mielenterveyshaasteisiin ja palveluihin pääsy olisi turvattava. Tarve matalan kynnyksen keskusteluavulle.
- Vanhemmuuden taidoissa tunnistetaan kehityskohteita.
- Lapset, nuoret ja perheet liikkuvat nykypäivänä vähän. Monella iso osa vapaa-ajasta on ruutuaikaa.
- Kouluruokailuun osallistumista tulee seurata ja tavoitella opettajajohtoista ruokailua kaikilla kouluilla.
- Nuorten nikotiinituotteiden käyttö lisääntyy.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden taustalla

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Osallisuus on vahvistunut.
- Yksinäisyys on vähentynyt.
- Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut.

Mielen hyvinvointi

- Psykkinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet.
- Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt.

Arjen turvallisuus

- Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisessa ympäristössä.
- Apua saa silloin, kun sitä tarvitsee.
- Elinvoima ja taloudellinen hyvinvointi ovat vahvistuneet.
- Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut.

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet.
- Elintapasairauksien ilmaantuvuus on pienentynyt.
- Terveyserot ovat kaventuneet.

Suunnitelman tavoitteet nousevat Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjistä sekä paikallisista ilmiöistä ja haasteista.

Lisäksi pohjana on Orimattilan voimassa oleva strategia.

ORIMATTILAN STRATEGISET TAVOITTEET

ELÄMÄN JA YRITTÄMISEN YHTEISTYÖALUSTA
ÄLYKKÄÄT JA TARVETTA VASTAAVAT PALVELUT
HENKILÖSTÖ - ORIMATTILAN SYDÄN

VISIO

**ORIMATTILA YHDISTÄÄ
IHMISET ÄLYKKÄÄSTI**

Orimattila luo mahdollisuuksia yhteistyölle ja osallisuudelle.
Toimimme vastuullisesti, varaudumme ja sopeudumme tulevaisuuteen.
Saamme toisistamme ja kaupungistamme parhaat puolet esiin.
Käännämme kaupunkimme kasvuun älykkäillä ratkaisuilla.

ARVOT

SYDÄMELLISESTI

Palvelemme aidosti sydämellä. Luomme hyvää yhteishenkeä ja kohtaamme toisemme ihmisinä erilaisuutta arvostaen. Kiitämme, tuemme, kannustamme ja innostamme toisiamme.

SINNIKKÄÄSTI

Suhtaudumme haasteisiin uteliaisuudella ja periksi antamattomuudella. Etsimme sinnikkäästi luovia ja voittavia ratkaisuja.

SUJUVASTI

Ennakoimme, priorisoimme, verkostoidumme ja teemme reilua yhteistyötä. Luomme kokonaisvaltaista hyvinvointia älykkäillä ratkaisuilla yhdessä. Otamme rohkeasti kokeillen uudet ratkaisut käyttöön.

Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2027-2029

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittymisen mahdollisuudet vahvistuvat	1. Puututaan varhain poissaoloihin	<ul style="list-style-type: none"> Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen malli ja poissaolo-seurannan Excel-työkalu otettu käyttöön kaikissa kouluissa. Poissaolojen seurantamalli, myös esiopetuksessa Esim. poissaolopäivien keskiarvo laskee 10 %:a valtuustokaudella Yhteiset viestipohjat käytössä Yhteisöllisen opiskeluhuollon tapaamiset vähintään joka toinen kuukausi Opiskeluhuollon palvelutarjonta toteutuu poissaolokynnyksissä Indikaattori: Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 	Sivistystoimi oppilaitoksen henkilöstö ja opiskeluhoitopalvelut
	2. Vahvistetaan nivelvaiheita ja jatkopolkuja 16-24-vuotiaiden osalta	<ul style="list-style-type: none"> 9.lk → 2. asteen siirtymisaste yli 95 % Oppivelvollisuuden suorittamisen (TUVA, muu) mahdollisuuksia omalla paikkakunnalla on selvitetty / vahvistettu Indikaattori: Koulutuksen ulkopuolella olevien 17–24-vuotiaiden osuus 	Sivistystoimi Nuorisopalvelut Elinvoima Työllisyyspalvelut yhteistyö koulutuskeskus Salpauksen kanssa
	3. Tavoitetaan syrjäytymisriskissä olevat (ei työssä, koulutuksessa tai harjoittelussa) 18-24 –vuotiaat ja tuetaan työllistymistä (Ohjaamo, etsivätyö, kesätyöt)	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaamo käynnissä 2027 mennessä Etsivä nuorisotyö tavoittaa vähintään 75 % ilmoitetuista nuorista (PAR-tietokanta) Työllisyyspalveluiden tarjoamat yksilö- ja ryhmävalmennukset kpl/vuosi Tuetut kesätyöpaikat (kesätyöllistämistuetut ja kaupungin kesätyöpaikat) yht. 50-100/vuosi Yhdistysten kesätyöpaikat (Ampun4H, MLL, urheiluseurat – jos tieto saatavilla) Kuntouttava työtoiminta (seurakunta) Selvitetään mahdollisuutta työttömien nuorten tulityö- /ensiapukursseihin Indikaattori: Syrjäytymisriskissä olevien 15–28-vuotiaiden osuus kääntyy laskuun/Päijät-Hämeen tasolle valtuustokaudella (PAR-tietokanta) 	Elinvoima Nuorisopalvelut etsivä nuorisotyö työllisyyspalvelut Yhteistyö yhdistysten kanssa Seurakunta
Lasten ja nuorten osallistumisen ja yhteisöön kiinnittymisen mahdollisuudet lisääntyvät	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan Harrastamisen Suomen mallin harrastuksia Kehitetään Harrastamisen Suomen mallia Lisätään harrastetuottajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja harrastustarjottimen laajuutta Nuorisotilat ja avoimet kohtaamispaikat käytössä Seurakunnan kerhot ja nuorten toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Harrastamisen Suomen mallin ryhmien määrä kaupungissa HSM ryhmiin vuosittain osallistuvien määrä / vuosi HSM ryhmät kylillä, 1 uusi ryhmä vuosittain kylillä, osallistujien määrä kylillä yhteensä/vuosi Lisätyt harrastusmahdollisuudet HOP IN-alustalla/vuosi Uusien harrastuksen tarjoajien määrä /vuosi Nuorisotiloja riittävästi käytössä Kerhotoimintoihin osallistuvien alle kouluikäisten lasten määrä Selvitetään erityisryhmien lasten harrastustarpeita v. 2027, toteutus 2028-29 Indikaattori: Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa % 	Sivistystoimi Nuorisopalvelut Koulut Yhteistyö yhdistysten ja seurakunnan kanssa

Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan tunne- ja vuorovaikutustaitokasvatusta varhaiskasvatuksesta perusopetukseen olemassa olevien tunne- ja vuorovaikutustaito-ohjelmien ja hyvinvointiopetuksen avulla; Varhaiskasvatuksessa toteutetaan yhteisesti reflektoitua ja rakenteissa johdettua pedagogiikkaa; Tehdään yhteistyötä 3. sektorin kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointiopitunnit toteutuvat kaikilla kouluilla Varhaiskasvatuksen Kehittävä Palaute –mittarissa myönteisten tunteiden ilmeneminen lapsilla sekä tuetun leikin osuus pysyy nousussa (Reunamo) Varhaiskasvatuksen toteutuneet MAPA-koulutukset henkilöstölle MLL tukioppilastoiminnan toteuma Seurakunnan kerho- ja rippikoulutoiminnan toteuma 	Varhaiskasvatus opetuspalvelut Yhteistyö yhdistysten kanssa Seurakunta
Lasten ja nuorten mielenterveyshaasteisiin oikea-aikaista apua ja tukea	<ul style="list-style-type: none"> Varmistetaan moniammatillisen yhteistyön sekä opiskeluhuollon lakisääteinen resursointi Monialainen yhteistyö hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskeluhuollossa toteutuu lakisääteinen mitoitus (esim. kuraattori 1/670 opp., psykologi 1/780 opp., terveydenhoitomittoitus) Mielenterveyshoidot sisältyvät hyvinvointiopituntien sisältöihin <p>Indikaattorit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ei päässyt kuraattorille/psykologille/terveydenhoitajalle/koululääkärille yrityksestä huolimatta (tavoite 0 %); Käynyt kuraattorilla/psykologilla/terveydenhoitajalla/ koululääkärillä % (ennaltaehkäisevä + korjaava tuki) Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista Tuntee itsensä yksinäiseksi Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä 	Sivistystoimiala rehtorit opiskeluhoitopalvelut
	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan matalan kynnyksen keskustelutukea 3. sektorin kanssa yhteistyössä Viestitään omahoitokanavista 	<ul style="list-style-type: none"> Walk in –keskustelutuen vastaanottojen päivien määrä Orimattilassa Omahoitosivustojen markkinointijulkaisut kaupungin somekanavissa/vuosi (esim. Mielenterveystalo.fi) Kopparin kävijämäärät/vuosi 	MIELI Hämeen Mielenterveys ry ja MIELI Kriisikeskus Lahti Kopparin palveluntarjoaja viestintä
Vanhemmuuden taidot vahvistuvat oikea-aikaisella tuella	<p>Tarjotaan matalan kynnyksen vanhemmuuden tukea:</p> <ul style="list-style-type: none"> perhetaitoryhmät vertaistoiminta avoimet kohtaamispaikat yhteistyö kodin ja varhaiskasvatuksen kanssa tietoa ja kirjallisuutta vanhemmuuden tukeen seudulliset yhteisölliset luentotilaisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> Kaupungissa toteutuu väh. 1-2 perhetaitoryhmää / vuosi Perhetaitoryhmiin osallistuu 10-20 vanhempaa/vuosi Vähintään 80 % osallistujista kokee tuen hyödylliseksi Toteutettuja tukimuotoja kaupungissa vähintään 6–8/vuosi (ryhmät, teemaillat, neuvonta) Avointen kohtaamispaikkojen määrä kaupungissa / vuosi Kirjaston teemanäyttely 1 krt/vuosi vanhemmuutta, kasvatusta ja lasten tunnetaitokirjoja koskevista teoksista Seudullisten luentojen ja yhteisöllisten iltojen määrä/vuosi 	Sivistystoimi Varhaiskasvatus varhaiskasvatuksen perhekeskustiimit kirjasto Yhteistyö yhdistysten kanssa

Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Kiusaaminen vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Ehkäistään kiusaamista ja puututaan siihen Arvioidaan kiusaamisen ehkäisyn toimien tehokkuutta varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella Vahvistetaan ammattilaisten osaamista toimintamallien käytöstä 	<ul style="list-style-type: none"> 100 % kouluista ja päiväkodeista on käytössä kiusaamisen vastaiset toimintamallit ja henkilöstö on perehdytetty näiden käyttöön ja seurantaan vuosittain. Koulut: Kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, Turvallinen koulupäivä –hankkeen malli, Kiva Koulu -malli; Varhaiskasvatus: kiusaamisen vastaiset toimintamallit tiimin pedagogisissa suunnitelmissa Opetushenkilöstölle tarjotaan kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen koulutuksia Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpiteiden seuraaminen lukukausittain yksiköittäin ja koonti kaupunkitasoisesti hyvinvointivastaavien kautta syksyllä ja keväällä Kiva-kyselyjen kaupunkitasoinen koonti vuosittain (maaliskuu) Toteumien käsittely henkilöstökokouksissa/yhteisöllisen opiskeluhoollon työryhmissä syys- ja kevätlukukaudella Kiusaamista viikoittain kokevien osuus kääntyy laskuun Ankkuripoliisiyhteistyötä tehdään tarvittaessa ja ohjeistukset ovat olemassa. Indikaattorit: Kiusattuna tai osallistunut kiusaamiseen lukuvuoden aikana (summaindikaattori) %; Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % 	<p>Sivistystoimiala Rehtorit Koulut Hyvinvointivastaavat oppilas- ja opiskeluhoolto yhteisöllinen opiskeluhoolto varhaiskasvatus</p>
Lasten ja nuorten turvallisuuden kokemus lisääntyy ja sosiaaliset taidot vahvistuvat	<ul style="list-style-type: none"> Panostetaan lasten ja nuorten ryhmäyttämiseen ja sosioemotionaalisten taitojen opetukseen perusopetuksessa ja toisella asteella 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvis- ja Meidän luokka -oppitunnit toteutuvat 100 % alakouluista ja 100 % yläkoulusta lukuvuosittain lukuvuosittain Yläasteet osallistuvat Nouhätä-pelastustieto ja -taito kampanjaan 	<p>Sivistystoimiala Rehtorit</p>
Koulumatkojen turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> Turvataan turvalliset koulumatkat kevyenliikenteen väylien ja valaistuksen osalta koulujen läheisyydessä 	<ul style="list-style-type: none"> Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman mukaiset toteutuneet toimenpiteet vuosittain kävely- ja pyöräilyväylien osalta (Lasten parlamentin esiin nostamat kohteet: Koskustentie Pyörähtälään, Virenojan koululle pyörätie, Järvikunnan koululle pyörätie); toteutettu/ei toteutettu Indikaattori: Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana % oppilaista 	<p>Elinvoima</p>

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Koulupäivän ja varhaiskasvatuksen aikainen liikunta lisääntyy	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollistetaan aktiiviset koulupäivät ja varhaiskasvatus 	<ul style="list-style-type: none"> Pitkät välitunnit: 100 % kouluista vuoteen 2027 mennessä Varhaiskasvatuksen liikuntakasvatuksen mittarit (Valssi, Reunamo): liikkuminen lisääntyy ja paikallaan olo vähenee Liikkuva Päijät-Häme seuranta MOVE!-mittaustulokset paranevat valtuustokauden aikana Indikaattorit: Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1h viikossa, %; Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 	Sivistystoimi varhaiskasvatus rehtorit koulut Liikuntapalvelut
Lasten, nuorten ja perheiden liikkuminen vapaa-ajalla lisääntyy	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan maksuttomia liikuntavuoroja sekä perheliikuntapäivät alle kouluikäisten perheille 1 krt/kk Lähiluontopaikkojen tutuksi tekeminen Haastetaan vanhemmat liikkumaan 	<ul style="list-style-type: none"> Perheliikuntapäivien määrä/vuosi; osallistuneet/vuosi Perheliikuntaneuvonnan (koulu pt) toteutuneet kerrat, asiakasmäärät Lähiliikuntapaikat kartalla kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa Jaetut terveyden edistämisen somejulkaisut ja klikanneiden määrä kaupungin some-kanavissa (esim. Neuvokas perhe) ja Wilma-tiedotteet aiheesta 	Sivistystoimi Liikuntapalvelut viestintä
Kouluruokailuun osallistuminen lisääntyy	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan opettajavetoiseen kouluruokailuun Tehdään Wilma-viestintää terveellisestä ravitsemuksesta ja elintavoista (tiedotteena) 	<ul style="list-style-type: none"> Kouluilla yhteisesti sovitut käytännöt kouluruokailuun osallistumisesta: 100 % kouluista noudattaa, opettajajohtoinen ruokailu käytössä Kouluruokailuun osallistuminen lisääntyy (lautasmäärät); Wilma-tiedotteiden määrä aiheesta Indikaattorit: Kouluruokailun (maku, laatu, ruokailuaika, riittävyys); Ei syö koululounasta %; Ei syö aamupalaa % 	Sivistystoimi koulut varhaiskasvatus ruokapalvelut
Päihteiden käyttö ja rahapelaaminen tunnistetaan ja vanhemmilla on keinoja puuttua siihen	<ul style="list-style-type: none"> Puututaan lasten ja nuorten päihteiden käyttöön koulussa ja kotona; vanhempainillat; EPT-kampanjat 	<ul style="list-style-type: none"> Alakoulun päihdekasvatustunnit joka koululla 5 lk.:ta lähtien HUBU-vanhempainilta 8. lk. vanhemmille/vuosi Vähintään kaksi nuorille suunnattua ehkäisevän työn kampanjaa/vuosi Päihdekasvatustunnit alakoulussa toteutuvat Indikaattorit: raittiiden määrä, nikotiinituotteiden käyttö 	Sivistystoimi Koulut Nuorisopalvelut